

BORSA MEYDANINDA
SEKTÖRLER KONUŞUYOR
OCAK 2024

KURU MEYVE
ÜRETİMİ VE TİCARETİ

BORSA MEYDANINDA

SEKTÖRLER KONUŞUYOR

Kuru Meyve Üretimi ve İhracatı

ONLINE

Açılış Konuşması

Ahmet Bülent Kasap
İstanbul Ticaret Borsası
Meclis Başkanı

Moderatör

Celal Toprak
Güvenilir Ürün
Platformu Başkanı

Konuşmacılar

Dr. Veyis Yurtkulu
Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla
ve Bahçe Bitk. Daire Başkanı

Mehmet Ali Işık
Ege Kuru Meyve ve Mamulleri
İhr. Birliği Başkanı

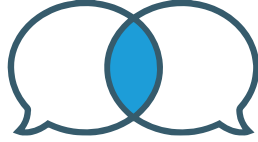
Mehmet Çıkmaz
Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve
ve Mamulleri İhr. Birliği Başkanı

İSTANBUL
TİCARET
BORSASI

18 Ocak 2024 - 14:30

www.istib.org.tr

GÜVENİLİR
ÜRÜN PLATFORMU

**BORSA MEYDANINDA
SEKTÖRLER KONUŞUYOR**

**KURU MEYVE
ÜRETİMİ VE
TİCARETİ**

OCAK 2024

İstanbul Ticaret Borsası Yayınları

BORSA MEYDANINDA SEKTÖRLER KONUŞUYOR
“Kuru Meyve Üretimi ve Ticareti”

ISBN: 978-625-94295-1-9

Genel Koordinatör
Şule KARADENİZ

Koordinatör
İsmail ŞEN

Yayın Kurulu:
**Ahmet Yirmibeşođlu, Aleyna Satu Yurtseven,
Hakan Kopuz, Sebahattin Özkurt, Şeyda Soykan,
Yunus Emre Çilliođlu**

Tasarım
Gökhan YILDIRIM

E-Kitap

Ocak, 2024

“Borsa Meydanında Sektörler Konuşuyor” toplantıları
Güvenilir Ürün Platformu’nun katkılarıyla düzenlenmiştir.

İÇİNDEKİLER

BAŞKAN SUNUŞ	7
Borsa Meydanında Sektörler Konuşuyor	8
Ahmet Bülent Kasap İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı	10
Dr. Veyis Yurtkulu Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı	13
Mehmet Ali Işık Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı	22
Mehmet Çıkmaz Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı	31
KAPANIŞ	34
BASIN YANSIMALARI	37

BORSA MEYDANINDA

SEKTÖRLER KONUŞUYOR

TOPLANTILARIMIZI

QR KODU OKUTARAK İZLEYEBİLİRSİNİZ.

HUBUBATTA
KÜRESEL TRENDLER
VE TÜRKİYE

SÜT VE SÜT
ÜRÜNLERİNDE
ULUSAL STRATEJİLER

TÜRK TARIMININ
UYUYAN DEVI
ZEYTİN

DÜNYA BUGÜNÜ
YARINI İLE
BAL SEKTÖRÜ

TÜRKİYE'NİN
BAHARAT YOLU

EKONOMİYE YÖN
VEREN ATİSTİRMALIK:
KURUYEMİŞ

BAKLAGİL
SEKTÖRÜ

KIRMIZI ETTE
SORUN VE ÇÖZÜMLER

UN VE UNLU
MAMULLER

BEYAZ ET
SEKTÖRÜ

EV DIŞI TÜKETİM
SEKTÖRÜ

YUMURTA
SEKTÖRÜNÜN
SORUNLARI
VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

PERAKENDE GIDA
TİCARETİ

YAĞLI TOHUMLAR
VE BİTKİSEL YAĞ
TİCARETİ

HUBUBAT
SEKTÖRÜNDE DURUM
VE BEKLENTİLER

TÜM YÖNLERİYLE
TÜRKİYE SÜT
SEKTÖRÜ

CEVİZ VE BADEMDE
SORUNLAR VE
ÇÖZÜMLER

KURU MEYVE
ÜRETİMİ VE
TİCARETİ

BAŞKAN SUNUŞ

Güzel bir söz vardır: “Bârıkâ-i hakikat, müsâdeme-i efkârdan çıkar”... Yani “gerçeğın kıvılcımı, fikirlerin çatıŐmalarından çıkar”...

Bu söz, farklı fikirlerin açıkça konuşulduğu sağlıklı bir tartıŐma ortamının, gerçeğın ortaya çıkmasına veya asgari müştereklerde buluşulmasına imkân sağlayacağı olarak da yorumlanır.

Gerçekten sorunların tek boyutlu olarak ele alınması veya bir açıdan bakılarak çözüm üretilmesi sağlıklı sonuçlar vermiyor. Özellikle ekonomik ve toplumsal konulardaki sorunların çözümünde farklı bakıŐ açılarının göz önünde bulundurulması ise temel şarttır. Çünkü bu sorunların ortaya çıkıŐ nedenlerinin başında farklı çıkar gruplarının talepleri vardır.

Sorunların çözümü için önce tüm yönleriyle ortaya konulması sonra da her çıkar grubunun önerilerinin tartışılması gerekir. Çıkar gruplarının yanında, konuyu bilimsel olarak değerlendirebilecek otoritelerin ve karar alıcıların da görüşmelerde yer almaları gerekir.

Bu nedenle, İstanbul Ticaret Borsası olarak, genelde tarım ve gıda sektörünün, özelde ise alt sektörlerin sorunlarının tüm yönleriyle tartışılması ve çözüm önerilerinin üretilmesi için geniş katılımlı toplantılar düzenlemeye karar verdik. “Borsa Meydanında Sektörler Buluşuyor” etkinliğimizde iş ve bilim dünyası ile bürokrasiyi bir masa etrafında toplayarak sorunları ayrıntılarıyla ele alıp, çözüm önerileri sunmayı hedefliyoruz.

Sektörlerimize, iş dünyamıza, ülkemize ve milletimize hayırlı olması dileklerimizle “Kuru Meyve Üretimi ve Ticareti” başlıklı toplantımızın sonuçlarını ilginize sunuyoruz.

Ali KOPUZ

İSTİB Yönetim Kurulu Başkanı

TOPLANTI ADI

Borsa Meydanında Sektörler Konuşuyor
Kuru Meyve Üretimi ve Ticareti

TOPLANTI TARİHİ 18 OCAK 2024 / 14.30

AÇILIŞ KONUŞMASI

Ahmet Bülent Kasap, İSTİB Meclis Başkanı

MODERATÖR

Celal Toprak, Güvenilir Ürün Platformu Başkanı

KATILIMCILAR

- **Ahmet Bülent Kasap** İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı
- **Dr. Veyis Yurtkulu** Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı
- **Mehmet Ali Işık** Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı
- **Mehmet Çıkmaz** Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı

Celal Toprak: Türkiye'deki kuru meyve sektörünün en önemli temsilcileriyle bugün burada birlikteyiz. Eminim ki kendilerinden birçok faydalı bilgi edineceğiz. Çünkü Türkiye olarak hem üretiminde hem de ihracatında önde olduğumuz bir sektörü konuşacağız. Nitekim Bakanlık tarafında da sektörle ilgili çok önemli bilgilerin ve verilerin olduğu biliyoruz. Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veyis Yurtkulu, bu bilgilerin bir kısmını bizimle paylaşacaktır. Şimdi açılış konuşmaları için sözü İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Sayın Ahmet Bülent Kasap'a bırakıyorum.

Ahmet Bülent Kasap

İstanbul Ticaret Borsası Meclis
Başkanı

İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap

Kamu kurumlarımızın, STK'larımızın Saygıdeğer Başkanları, kuru meyve sektörünün ve medyamızın kıymetli temsilcileri, sizleri saygıyla selamlıyor, “Borsa Meydanında Sektörler Konuşuyor” toplantımız vesilesiyle sizlerle bir araya gelmekten duyduğum memnuniyeti ifade etmek istiyorum. İki yıl önce başladığımız ve gıda sektörünün sesi haline gelen “Borsa Meydanında Sektörler Konuşuyor” toplantılarında bugünkü başlığımız “kuru meyve sektörü”...

Borsamızın Güvenilir Ürün Platformunun destekleriyle düzenlediği bu toplantılarda, gıda sektörünün sorunlarını konuşuyor ve çözüm önerilerimizi tartışıyoruz. Konunun her paydaşı meseleye kendi açısından yaklaşıyor ve çözüm öneriyor. Böylece meseleyi çok boyutlu olarak ele alıyoruz. Toplantılarımızı takip eden ekonomi medyası da, sordukları kritik sorular ve yaptıkları haberlerle, kamuoyunun bilgilенmesine katkı sağlıyorlar.

Biz de İstanbul Ticaret Borsası olarak, toplantının çıktılarını rapor haline getirip, ilgili makamlara iletiyoruz. Her toplantımızı, hem basılı

hem de e-kitap olarak yayınlıyoruz. Aynı zamanda bu kitapçıkları, ilgili kurumlara, sektörel derneklere, üniversitelere ve basına da gönderiyoruz. Ayrıca toplantı videosunu İSTİB youtube hesabımızdan paylaşıyoruz. Yani burada bir, iki saat süren bu etkinliğin hazırlıkları haftalar önce başlıyor ve toplantının devamında çalışmalarımız sürüyor.

Bugün, dünya üretiminde açık ara lider konumda olduğumuz kuru incir, kuru üzüm ve kayısı gibi önemli tarımsal ürünlerin de bulunduğu, katma değeri yüksek olan bir sektörü ele alacağız. Sektörün sorunlarına çözüm bulmaya çalışacağız. Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Sayın Dr. Veyis Yurtkulu devletimizin konuyla ilgili çalışmaları hakkında bilgi verecek. Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali Işık ve Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çıkmaz ise sektörün sorunlarını ele alacaklar.

Dünyadaki birçok bölgede olduğu gibi, kadim Türk Kültüründe de, gıdanın güneşte kurutularak saklanması ve tüketilmesi, en çok kullanılan yöntemdir. İnsanoğlu, güneş ve tuzu kullanarak et, balık, meyve sebze başta olmak üzere akla gelebilecek her türlü gıdayı kurutmuş, bu sayede depolama süresini uzatarak hayatını idame ettirmiştir. Bu teknik günümüzde de uygulanmaya devam ediyor. Ancak bugün teknolojik imkânlar sayesinde, artık farklı kurutma yöntemleri de geliştirildi. Böylece çok daha fazla ürünün gıda sanayi tesislerinde kurutma işlemi yapılıyor, tüketime sunuluyor.

Bildiğiniz gibi, ülkemiz coğrafi konumu itibariyle bazı tropik meyveler hariç hemen hemen tüm meyvelerin yetişmesi için uygun iklim koşullarına sahip. Bu durum da, dünya genelinde önemli bir kuru meyve üreticisi ve ihracatçısı olmamızı sağlıyor. İncir, kayısı, badem, üzüm, erik, elma, fındık, ceviz, gibi tarımsal ürünler, bunlardan sadece birkaçı. Ürün çeşitliliği, kalitesi ve ihracat potansiyelimiz, dünya pazarlarının-

da rekabet avantajı elde etmememize olanak tanıyor. Dünyanın en iyi inciri, kayısı bu topraklarda üretiliyor.

TÜİK verilerine göre, incirde yüzde 560, kayısıda yüzde 340'ın üzerinde yeterliliğe sahibiz. Ayrıca birçok coğrafi işaretli ürünümüz mevcut. AB'de tescilli "Aydın İnciri" ve "Malatya Kayısı" gibi uluslararası değerlerimiz mevcut. Diğer taraftan, sektörün bu büyük potansiyelini şu ana kadar tam anlamıyla değerlendirebilmiş değiliz. Bu sebeple, bugünkü toplantımızda, bu potansiyeli konuşacak, kuru meyve sektöründeki güncel resmi ortaya koyacağız. Sektörün gelişmesinin önündeki engelleri ve sürdürülebilir katma değerli üretimin artırılması için yapılabilecekleri değerlendireceğiz. Sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin tartışılması için oluşturduğumuz bu platform, tüm paydaşlar için faydalı olacaktır. Bu düşüncelerle, toplantımıza katılan siz değerli katılımcılara ve dinleyicilerimize bir kez daha hoş geldiniz diyor, sözü kıymetli bürokratlarımıza ve sektör temsilcilerimize bırakıyorum.

Celal Toprak: Başkanım, çok teşekkür ederiz. Biraz önce Bakanlıkla ilgili görüşümü açıkça ifade ettim. Gerçekten tüm konuya hakimler ve her sorunun cevabını bize veriyorlar. Çok muhteşem bir dokümantasyon oluşmuş vaziyette. Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veyis Yurtkulu, belki o bilgileri de kapsayan bir değerlendirme yapacaktır. Veyis Bey, buyurun sizi heyecanla dinliyoruz.

Dr. Veyis Yurtkulu

Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı

Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veyis Yurtkulu

Değerli katılımcılar, Bakanlığımız adına hepimizi saygıyla selamlıyorum. 2020 yılından beri Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanlığı görevini yürütüyorum. Sözlerime Sayın Bakanım İbrahim Yumaklı'nın ve Bitkisel Üretim Genel Müdürümüz Sayın Uğur Erdem'in selamlarını ileterek başlamak istiyorum. Sizlere arkadaşlarımızla birlikte üzüm, incir ve kayısı ürünlerinin üretimi ve ticareti ile ilgili kısa bir sunum hazırladık.

Kuru Üzüm Üretimi ve Ticareti

Sayın Bülent Kasap'ın da ifade ettiği üzere ülkemiz sahip olduğu konum ve coğrafi özellikler bakımından kuru meyve üretiminde dünyada söz sahibi. Bitkisel üretimde 2022 yılında yaklaşık 238,8 milyon dekar alanda toplam 128 milyon ton üretim yaparak Cumhuriyet tarihinin üretim rekorunu kırdık. Bu üretimi tüm paydaşlarımızın katkılarıyla, çiftçilerimizin el emeği ve alın teriyle gerçekleştirdik. 2023 yılında da

benzer alanda toplamda 137 milyon ton üretim gerçekleştirerek tüm zamanların bitkisel üretim rekorunu kırmış olduk. Böylelikle birçok üründe ürün arz güvenliğinin devamlılığını ve sürdürülebilirliğini sağlamış olduk.

Bahçe bitkileri, özellikle meyvecilik konusu bizler için son derece önemli. Türkiye birçok ürün ve türde uygun iklim koşullarına sahiptir. Bu ürünler arasında da üzüm, incir, kayısı gibi meyve türlerimiz ön plana çıkıyor. 2022 yılı verilerine göre; 36 milyon dekar alanda meyve üretimi yapıyoruz. Meyvecilik için ayrılan alanımız son yirmi yıl içerisinde önemli düzeyde artmış durumda. Yeterlilik oranımız birçok üründe yüzde 150'nin üzerinde.

Tablo 1: Türkiye Çekirdeksiz Kuru Üzüm Üretimi (2002-2023)

2002	2021	2022	2023
190.00	230.000	321.000	211.000
Değişim (%)	21	69	11

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

Toplantımızın konusu olan ürünlere değinecek olursak; FAO verilerine göre, dünyada 6,73 milyon hektar alanda toplam 75 milyon ton civarında taze üzüm üretilmektedir. Türkiye’de ise Manisa, İzmir, Denizli gibi illerimizde “Sultani Çekirdeksiz Üzüm” olarak bilinen üzüm çeşidi ön plana çıkmaktadır. Bu üzüm çeşidinin üretiminde 2022 yılından beri dünyada birinci sırada yer alıyoruz. Son üç yıllık çekirdeksiz kuru üzüm üretimi verilerine baktığımızda, iklimsel değişikliklere göre üretimin etkilendiğini görüyoruz. 2021 yılında 230 bin ton olan çekirdeksiz kuru üzüm üretimi, 2022 yılında iklim koşullarının uygun seyretmesi sayesinde 321 bin ton seviyelerine çıktı. Ancak 2023 yılında

özellikle Manisa’da görülen yüksek sıcaklıklar sebebiyle 212 bin ton seviyelerine geriledi. 2023 yılı Manisa ili özelinde bir önceki yıla kıyasla kurutmalığa ayrılan üzüm miktarı yüzde 50 azaldı. Diğer illerimizde de benzer şekilde bir üretim azalması var. Bu nedenle 2022 yılında 333.000 ton olan üretimimiz, 2023 yılında 210.000 tonlar seviyesine düşmüş durumda.

Tablo 2: Türkiye Kuru Üzüm İhracatı (2002-2023)

YILLAR	KURU ÜZÜM	
	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)
2002	206.599	157.348
2018	278.929	490.412
2019	243.048	521.645
2020	235.480	467.645
2021	227.382	426.964
2022	255.915	434.337
2023*	237.903	424.252

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

Türkiye’de üretilen çekirdeksiz üzüm önemli düzeyde ihracata konu ediliyor. Ülke olarak bu ihracattan yaklaşık 400 milyon dolar seviyesinde bir katma değer elde ediyoruz. Burada üreticilerimizin ve sektör paydaşlarımızın emeği son derece önemlidir. Türkiye üzüm ihracat verilerine değinecek olursak; 2002 yılında 207 bin ton olan ihracatımız, 2022 yılında yüzde 24 artışla 250 bin ton seviyesine çıkmış durumda. Yine aynı yıllar içerisinde parasal değeri de yüzde 176 artış kaydetti. İhracat yaptığımız ilk beş ülke ise Birleşik Krallık, Almanya, Hollanda, İtalya ve Fransadır. Kuru üzüm ihracatımız, fındık ve turunçgillerden sonra ihracat değeri olarak üçüncü sıradadır. Fındıkta yaklaşık olarak 1,8-2 milyar dolar, turunçgillerde de 900 milyon dolar civarında bir ihracat değerimiz var. Bu kapsamda kuru üzüm ve diğer ürünlerimiz de son derece önem arz ediyor.

Tablo 3: Türkiye Kuru Üzüm Fiyatları (2022-2024)

Borsa Fiyatları		
TL/KG	İZMİR TB	MANİSA TB
2022/Ekim	20,29	22,61
2023/Ekim	50,14	53,14
2023/Kasım	58,69	59,33
2023/Aralık	57,5	59,33
2024/Ocak	63,00	61,00

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

Üzümün piyasa fiyatlarını sizler daha iyi biliyorsunuz. Yurtdışı çekirdeksiz üzüm fiyatları İtalya / Tridge verilerine göre; yaklaşık 3,5 \$/kg seviyelerinde. Yurtiçi fiyatlarımız ise İzmir ve Manisa Ticaret Borsası'ndan alınan verilere göre; kalitesi ve ebatlarına göre değişiklik göstermekle beraber yaklaşık 63 TL'den fiyatlanıyor.

Bakanlık olarak biz tarla bitkileri, sebze ve meyve ürünleri olmak üzere birçok üründe temel destekler sağlıyoruz. Bu destekleri mazot, gübre, katı organik mineral kullanımı, organik tarım ve iyi tarım uygulamaları destekleri olarak sıralayabiliriz. Yeni tesis edilecek alanlarda ve bahçelerde sertifika sınıfına göre 250 ila 600 TL arasında küçük aile işletmeciliğine destekleme yapılıyor. Ayrıca biyogüvenlik açısından kaliteli, nitelikli, güvenilir ürün üretilmesini teşvik etmek için biyolojik teknik mücadele desteği verilmekte. Bakanlığımız bu anlamda sektöre gerek tesis aşamasında gerekse üretim aşamasında birçok destek sağlamakta. Ayrıca Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri vasıtasıyla kredi faiz oranlarını sübvans ederek yüzde 100'e varan faiz indirimleri uyguluyoruz.

Kuru Kayısı Üretimi ve Ticareti

Diğer bir ürünümüz; dünya üretiminde hem taze hem de kurutmalık olarak lider olduğumuz ve ülkemizin Malatya iliyle özdeşleşen kayısı. Dünyada yaklaşık 3,9 milyon ton civarında kayısı üretimi yapıyor. Türkiye yüzde 20'lik pay ile birinci sıradadır. Üretim alanımız yaklaşık 1,4 milyon hektar civarındadır. 2022 yılında yaklaşık 803 bin ton kayısı üretimi gerçekleştirildi. 2023 yılı kayısı üretimi ise rekolte tespit komisyonları tarafından 750.000 ton civarında tespit edilmiş durumdadır.

Tablo 4: Türkiye Kuru Kayısı Üretimi (2019-2023)

Yıllar	Üretim (Ton)
2019	109.128
2020	104.254
2021	94.938
2022	85.654
2023	87.184

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

2022 yılında dünya kuru kayısı üretimi 169.700 ton olarak belirlendi. Bu üretimin yüzde 56'sı ülkemizde gerçekleştiriyor. Yıllara göre değişmekle beraber 85 ila 100 bin tonun üzerinde bir üretim gerçekleştirilmekteyiz. 2019 yılında malum iklim koşullarının olumlu geçmesiyle birlikte 110 bin ton seviyesinde bir üretim gerçekleşti. 2022-2023 yıllarında ise özellikle Malatya ve civarı illerde çiçeklenme dönemindeki ilkbahar geç donlarından ve bir takım hastalıklardan dolayı 2019 yılına kıyasla yüzde 20-25'lik üretim kaybı yaşandı. 2023 yılı rekoltemiz 87.000 ton civarında gerçekleşti.

Tablo 5: Türkiye'deki Önemli Kuru Kayısı Üretim İlleri

İller	2023 Kurutmalığa Ayrılan Kayısı (Ton)	2023 Kuru Kayısı Üretimi (Ton)	Üretimdeki Payı (%)
Malatya	308.680	77.170	88,5
Elazığ	22.753	5.688	6,5
Kahramanmaraş	8.600	2.150	2,5
Sivas	8.550	2.133	2,4
Iğdır	216	43	0,05
Rekolte	348.799	87.184	100

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

Türkiye'de Malatya ili kayısı varlığı olarak birinci sırada yer alıyor. Mevcut ağaç varlığı ve dikili alan bakımından son derece avantajlı bir durumda. Bazen iklim koşullarından dolayı olumsuz etkilenme söz konusu oluyor. Oysa Malatya'da çok daha fazla bir kayısı üretme potansiyelimiz söz konusu. Ancak üretimin fazla olduğu yıllarda da pazar koşullarında arz-talep durumuna göre ürünün fiyatı yakından etkileniyor. Fakat üretilen fazla ürünün ihracat nezdinde değerlendirilmesi de önemli bir avantajımız.

Ülkemizde kuru kayısının yüzde 40-45'i taze olarak tüketiliyor, kalan miktar ise kurutulularak işleme sanayinde kullanılıyor. Yaklaşık 4 kg kayısıdan 1 kg gibi kaliteli kuru kayısı elde edilebiliyor. Kuru kayısı üretimi yapan illerimiz; Malatya, Elazığ, Kahramanmaraş, Sivas ve Iğdır'dır. Ancak üretimin büyük bir kısmı Malatya'da gerçekleştiriliyor. Zaten AB coğrafi işaret tescilli uluslararası değerimiz olan "Malatya Kayısı"sı da bu topraklarda yetişiyor.

Tablo 6: Türkiye Kuru Kayısı İhracatı (2022-2023*)

YILLAR	Kuru Kayısı	
	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)
2002	69.088	118.305
2018	93.801	253.377
2019	100.174	253.026
2020	90.376	265.287
2021	90.325	347.204
2022	76.378	401.730
2023*	63.556	361.674

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

Kayısı ihracatıyla ilgili verilere değinecek olursak; Türkiye’de 2019’da gerçekleştirilen 110 bin tonluk üretimin yaklaşık 100 bin tonu ihracata konu edilmiş durumda. Buradan 250 milyon dolarlık bir döviz girdisi elde edildi. 2023 yılının 11 aylık verilerine göre ise yaklaşık 63 bin ton ihracatla 360 milyon dolarlık bir katma değer elde edilmiş durumda. Dünya kuru kayısı ihracatı 134.000 ton civarında ve bunun çok önemli bir kısmı ülkemiz tarafından gerçekleştiriliyor. Ülkemiz dünya kayısı ihracatında birinci sıradadır. En fazla ihracat 12 bin ton ile ABD’ye yapılıyor. Türkiye’de kayısı ithalatı söz konusu değil ancak üreticilerin korunması için yüzde 43,2’lik bir gümrük vergisi tarifesi uygulanıyor.

Kayısı fiyatları, Malatya Ticaret Borsası’ndan alınan verilere göre; Aralık ayında kuru kayısı fiyatları kalitesi ve iriliğine göre değişmekle beraber ortalama 154 - 213 lira civarında seyrediyor. Gün kurusunda ise ortalama fiyatlar 220 lira civarındadır.

İncir Üretimi ve Ticareti

Diğer bir ürünümüz de Ege Bölgesinin özellikle Aydın ve İzmir yöremizin tartışmasız rakipsiz ürünlerinden birisi inciridir. 2022 FAO verilerine göre; dünya genelinde 1,2 milyon ton incir üretimi gerçekleştirildi. Ülkemiz dünya incir üretiminde yüzde 28’lik bir payla birinci sırada yer almakta. 2022 yılı Türkiye incir üretim miktarı yaklaşık 350 bin ton civarındadır.

Tablo 7: Türkiye Kuru İncir Üretimi (2019-2023)

Yıllar	Üretim (Ton)
2019	89.000
2020	85.585
2021	74.575
2022	91.278
2023	91.628

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

Yıllara göre ülkemizin kuru incir üretim verilerine değinecek olursak; 2021 yılında 75 bin ton olan üretim, 2022 ve 2023 yıllarında birbirine yakın şekilde seyrederek 90 bin tonlar civarında gerçekleşti. Kurutma oranının yüksek olması sebebiyle yaklaşık 3,3 veya 3,5 kg’dan bir kg kuru incir elde edilmesi söz konusu. “Aydın İnciri”, “Malatya Kayısı”sında olduğu gibi coğrafi işaret olarak AB’de tescil alan ikinci ürünümüz.

Tablo 8: Türkiye Kuru İncir İhracatı (2002-2023*)

YILLAR	Kuru İncir	
	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)
2002	36.161	72.825
2018	53.608	237.102
2019	53.282	218.958
2020	55.553	217.950
2021	59.334	245.547
2022	58.262	226.639
2023*	50.488	214.502

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

Kuru incir üretiminde başta gelen illerimiz Aydın ve İzmir'dir. Üretim önemli bir kısmı Aydın'da gerçekleştiriliyor. Geri kalan üretim ise İzmir tarafından gerçekleştiriliyor. Dünya kuru incir ihracatı 144 bin ton civarındadır. Ülkemiz yine diğer ürünlerde olduğu gibi birinci sırada yer alıyor. Fransa ihracat yapılan ülkeler arasında birinci sırada. Kuru incir ithalatı yapılmamasına rağmen yurt içi üreticilerini korumak için yüzde 45,9'luk bir gümrük vergisi uygulanıyor.

Güncel fiyatlarda sizlerin de bildiği üzere, tabii kalitesine ve boyutuna göre değişmekle beraber ortalama 80 ila 160 lira arasında değişiyor. Günün koşullarına göre bu fiyatlar artabiliyor. Genel olarak bu ürünlerimiz hakkında benim söylemek istediklerim bu şekilde, dinlediğiniz için teşekkür ediyorum

Elif Aşlamacı Attepe

Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Sayın Mehmet Ali Işık ile devam ediyoruz. Sayın Başkanım, buyurun söz sizin.

Mehmet Ali Işık

Ege Kuru Meyve ve Mamulleri
İhracatçıları Birliği Başkanı

Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali Işık

Sayın Başkanım, değerli katılımcılar, hepinizi saygıyla selamlıyorum. İstanbul Ticaret Borsasına bu güzel programı düzenlediği için sektörüm ve şahsım adına ayrıca teşekkür ediyorum. Sayın Veyis Bey, çok güzel bilgiler verdi. Kuru meyve sektöründeki başlıca ürünlerin üretiminden ihracatına kadar tüm verileri rakamlarla dile getirdi. Bakanlığımızın veri tabanının bu denli iyi olması ülkemiz için çok büyük bir şans. Kendileri her konuya hakimler. Ben de sektörümüzün genel durumuyla ilgili sizleri bilgilendirmek, dünyada ve Türkiye’de yaşanan son gelişmeleri aktarmak ve onlarla ilgili görüşlerimi belirtmek istiyorum.

Hep dile getirdiğimiz bir şey var. Türkiye üzüm, kayısı ve incir üretiminde lider ülke konumundadır. Tabi bu liderlik bize çok büyük sorumluluk getiriyor. Çünkü bu ürünleri dünya tüketimine düzenli bir şekilde arz etmemiz gerekiyor. Dünya Sağlık Örgütü de zaten kuru meyve, ürünlerini şekere alternatif olarak sağlıklı ürünler kategorisine aldı. Bu bakımdan ayrı bir önem de arz ediyor.

Ürün bazında bakıldığı zaman ülkemizde çekirdeksiz kuru üzüm en büyük tonaja sahip. 300 bin ton civarında ürün üretilirken, 255 bin ton da ürün ihraç ediliyor. Dünyadaki rakamlara bakıldığında, 700 – 800 bin ton civarında bir üretim mevcut. Yıllara göre bu rakam farklılık gösteriyor. Türkiye 200 – 300 bin ton arasında ürün ihracatı gerçekleştiriyor. İklimsel şartlardan dolayı üretimde ortalama yüzde 50 gibi büyük dalgalanma oluyor. Bu durumda bizim stoku iyi yönetmemiz gerekiyor. Stok yönetimini iyi yaparak pazara düzenli mal tedariki sağlayarak fiyat istikrarını koruyabilmemiz lazım. Sonuçta üzüm, hurma ile birlikte dünyada gıda endüstrisinde kullanılan en önemli iki üründen bir tanesi. Tek başına ne çiftçinin ne ihracatçının ne de aradaki tüccarların bu ürünü stoklaması mümkün değil. Biz son 7- 8 yıldır devletimizle birlikte çalışarak fiyat istikrarını sağlamak için Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) vasıtasıyla alım yapıyoruz. Fiyatlar belirleniyor, stok yapılıyor daha sonrada dengeli bir şekilde pazara mal verilerek bu durum sağlanabiliyor. Sonuçta kuru meyve canlı bir üründür. Bu nedenle stok sağlıklı şartlarda yapılmalıdır.

Bugün gelinen noktada kuru meyve ürünleri için soğuk hava depolarının buna uygun ihtisas borsalarının olması gerekiyor. TMO ürünü satın almasına karşın bir sonraki yıla tam olarak devredemiyor. Yani 2022 yılında 350 bin ton ürün alıyorsa, 2023 yılında 211 bin ton ürün alıyor. Biz, Haziran ayı başında ürünün büyük bir kısmını satmak durumuna kaldık. Çünkü depoların boşaltılması gerekiyordu. Ürünün sağlıklı ve dengeli bir şekilde depolanması için şartları da oluşturamıyoruz. Çekirdeksiz Kuru Üzüm, 2-3 yıl gibi uzun süre depolanabilecek bir ürün. Bu sadece devletin sırtına yüklenecek bir iş değil. Burada ihtisas borsacılığı ve lisanslı depoculuk ülkemizde devreye giriyor. Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri (Tariş) henüz tam olarak devreye girebilmiş değil. Kayısıda 5 bin ton gibi çok küçük bir miktarda başladık. İncir’de lisanslı depomuz yok. Sistemin tüm bu süreci kendi kendine

yönetebiliyor olması ve ürünlerin ihtisas borsasında değerlendirebiliyor olması lazım. O zaman stoku yönetebilir ve fiyat regülasyonunu sağlayabiliriz. TMO geçici olarak bu görevi üstleniyor ve bu dengeyi sağlamaya çalışıyor. Ancak biz yapısal gelişmelere baktığımızda üzümde, incirde, kayısıda bu üç unsur çok önem arz etmektedir. Bunun bir an önce desteklenerek ürünlerin ihtisas borsalarında işlem görmesi, daha sonra lisanslı depoculuğun da sağlanarak pazarda dengeli bir regülasyon görevinin yapılması gerekiyor. Geçen yıl 1.400 dolara düşen ürün bu yıl satarken 2.500 dolara geldi. Ortada çok büyük bir fiyat farkı var. Pazara bu şekilde istikrarsız bir mal verildiği zaman diğer ülkelerin de bu pazara girmesine sebebiyet veriyorsunuz. Üretimde lider olmamıza rağmen tek değiliz. Dünyada 700-800 bin tonluk üretim söz konusu. Dolayısıyla bu pazarlara diğer ülkeler de girmek istiyor. Bizim bu pazarlara düzenli arz yapmamız bu işin en önemli ayaklarından bir tanesi. Çok zor ihracat pazarı kazanıyoruz. Bu fiyat istikrarsızlığıyla diğer ülkelerle rekabet etmek gerçekten çok zordur.

Çekirdeksiz kuru üzümde bizim pazarımızı da çeşitlendirmemiz gerekiyor. Özellikle Uzak Doğu'ya yönelmemiz lazım. Çünkü Hindistan'da yaklaşık 200 bin ton, Çin'de ise 200 bin tonun biraz üzerinde üzüm yetiştiriliyor ve sadece iç pazara ürün verebiliyorlar. Çin, çok küçük bir miktarda ihracat yapıyor. Hindistan tamamen kendi iç pazarının ihtiyacını karşılıyor. Dolayısıyla incir, kayısı ve üzüm gibi ürünleri deniz aşırı ülkelere tanıtmalıyız.

Peki, Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği olarak ve sektör olarak ne yapıyoruz? İhracatçıların bu bölgedeki fuarlara sürekli katılarak pazarını büyütmesi çok zordur. Bu aşamada Ticaret Bakanlığımızın yapmış olduğu Turquality projeleri mevcut. Turquality'de siz ürünleri tanıtıyorsunuz. Bunda çok başarılı neticeler alındı. Bizim sektörümüzde yaklaşık 8-10 yıldır çalışmalar sürüyor. Mesela incirde

ihracatımızın yüzde 50'sini Avrupa'nın dışına satmaya başladık. Bu çok önemli bir gelişmedir. Aynı şekilde kayısıda da artan bir pazarımız mevcut. Üzümde de ağırlıklı olarak bu pazarlara ihraç ediliyor.

Ürünler bazında pandemi yaşandıktan sonra dinamikler birden değişti. Ülkelerin ana programını sağlıklı ürünler oluşturuyor. Bu ürünlerde de mikrobiyoloji ve pestisit durumları öne çıkıyor. Artık dünyada sağlıklı ürünler birinci plana oturdu. Dolayısıyla siz ihraç ettiğiniz ülkelerin standartlarına göre ürün yetiştirmekle mükellefsiniz. Bu da ülkeden ülkeye farklılıklar gösteriyor. ABD'nin ayrı standartları var. Onlar tamamen mikrobiyoloji ve virüs odaklı çalışmalara önem veriyorlar. Yakın zamanda yaşadığımız pandemide bir virüs bütün dünyanın dengeğini bozdu. Daha evvelden anlam veremezdim. Avrupa Birliği pestisite önem verirken Amerika'da pestisit ikinci planda geliyor. Birinci planda bahsettiğim gibi mikrobiyoloji geliyor. Buradan anladık ki mikrobiyoloji ve virüs dünyanın ana konusu. Bunun ne kadar yayılmacı olduğu, toplumları ne kadar etkilediği gözler önüne serildi.

Peki, bu nereden geliyor? Ürün ihraç ettikleri ülkelerin yapısına bakıyorlar, denetimlerini ona göre kurgulayıp sistem kuruyorlar. Sizi Hepatit A ve B'nin bulaşıcılığına bağlı olarak çalıştırdığınız işçilere kadar sorguluyorlar. Ürünlerin hasadında çalışanlar yurt dışından mı geliyor, bunun denetimini nasıl yapıyorsun diye sorguluyorlar. Sorgulamak ile yetinmiyorlar, uluslararası bağımsız kuruluşlardan sertifika almaya yönlendiriyorlar ve ispat edilmesini bekliyorlar. ABD'ye giden bütün ürünler FDA tarafından kontrol ediliyor. FDA ürünlerin kontrolünde firma bazında inceleme yapıyor ve sonuçları kayıt altına alıyor. Herhangi bir olumsuz durumda kontrol sıklığını artırıyor. Eğer sorun devam ediyorsa ülkeye girişinizi yasaklıyor ve tüm malları geri çekme politikası uyguluyor. Bu uygulamanın benzerlerini Avrupada da görmeye başladık. Uygulamalar pandemiden sonra aşırı bir derece-

de artmış durumda. Bu nedenle gıda üretiminde tamamıyla bir altyapı çalışması gerektirmektedir. Yani tarladan rafa kadar giden sistemde gıda güvenliğinin, izlenebilirliğinin ve sürdürülebilirliğinin oluşturulması gerekiyor. Bu çok önemli bir konu. Biz bugün yetiştirdiğimiz ürünün yüzde 75'ini yaklaşık 130 ülkeye ihraç ediyoruz. Bu ürünleri dolayısıyla onların standartlarına göre o ülkelere ihraç etmeliyiz. Tabi bunu yaparken ülkemizin kendine göre de standartları var.

Mirastan dolayı arazilerimiz sürekli küçülüyor. Bu sebeple devletimiz arazi bütünleşmesine gidiyor. Fakat bu uygulama daha çok tarla bitkilerine yönelik. Bizim üretim yaptığımız ürünlerde halen araziler bölünmeye devam ediyor. Zaten ürün birlikteliği mevcut değil. Bir yan bahçede farklı bir ürün gamı olurken bizim bahçelerimizde farklı ürün gamları olabiliyor. Bu durum pestisit geçişlerini artırıyor. Yine de ürünü üretirken ihraç edebilmek için diğer ülkenin standartlarına uygun olarak üretmemiz gerekiyor. Dolayısıyla burada anlatmak istediğim; arazi bütünleşmesi çok önem arz ediyor. Bizim ürünlerimiz tek yıllık bir bitki değil. Bir incir ağacının yetişip verim vermesi 5-10 yıl arasında değişiyor. Üzüm, 2. ve 3. yılda az da olsa ürün veriyor ancak en yüksek verime 5 yılda ulaşıyor. Kayısıda da benzer şekilde 10 yılda yüksek verim alınabiliyor. Dolayısıyla politikalarımızı orta ve uzun vadeli planlarla desteklemek zorundayız.

Diğer bir konu ise küresel ısınma sorunudur. Sayın Bakanımız Manisa'ya geldiğinde çok çarpıcı bir konuşma yaptı. Türkiye'nin su sorunundan dolayı 5-6 yıl sonra yönetmek zorunda kalacağı çok önemli bir sürece gireceğini söyledi. Havzalarımız çekiliyor, bu yüzden önlem almak ve kullanımını yönlendirmek zorundayız. Biz ürünümüzün çok yıllık bir bitki olduğunu söylüyoruz. Ürünün köklendirmek ve yeni bir yere taşıyıp yetiştirmek en az 10-15 yıl alıyor. Biz belirli rakımlarda

doğru cins ürünleri yetiştirmeliyiz. Üniversitelerimiz ve enstitülerimiz bu çalışmalarını gerçekleştirmeli ve iklime dayanıklı ürünler üretmeliyiz. Aynı zamanda bir su politikası oluşturmalıyız.

İncirde “Sarı Lop” olarak bilinen tür dünyanın en iyi inciri olarak biliniliyor. Bu ürün 1.500-2.000 yıl boyunca doğanın bize bahşettiği bir ürün. Size daha ilginçinden bahsedeyim. Geçen gün gazetede gördüm. İzmir’deki kazı çalışmalarında 5 bin yıllık incir çekirdeği bulundu. Bu ürün 5 bin yıldır bizim topraklarımıza nasip oldu. Sarı lop cinsi incir sadece bizim topraklarımızda yetişiyor ve bunu biz kurutarak sunuyoruz. Kurutulan farklı tür incirler de var. Ancak dünya incirini biz belirliyoruz. Bunu korumak için ne yapılması gerekiyor? Aynı tarihi eserlerde olduğu gibi, incirde korunması gereken ürünler arasında yer almalıdır. Aydın Bölgesi’nde korunması ve geliştirilmesi gereken ürünlerin listesinde incirin haricinde birçok ürün var. Listede inciri göremeyince buna çok şaşırdık ve birçok kez itiraz ettik. İncir kendini idame ettiriyor ve iyi gelir getiriyor ancak korunması gereken bir üründür. Nasıl bugün bize devreden bir mirası korumak için tarihi eserlere özel yatırım yapıyorsak, özel bölgeler ilan edip kullanıyorsak, incirde de bunu sağlamalıyız. Kuraklıkta ilk etkilenen yerleri biliyor musunuz? İncir, dağ tepelerinde yetişen ürünlerdir. Fakat hem lezzet hem de kalite bakımından en güzel incirler yaylada yetişen incirlerdir. Ancak kuraklıktan da ilk etkilenecek incirlerdir. Acil olarak Bakanlığın yapmış olduğu sulama göletleri incir bölgelerinde de oluşturulmalıdır. Aydın Bölgesi’ndeki barajların hepsi merkeze yakın yerlerde. Biz, 5-10 yıl sonrasına tarımı hazırlıyorsak riskli ürünlerimiz için gölet bölgelerini oluşturmalı ve üretimi sürdürülebilir kılmalıyız. Benzer bir durum kayısıda da geçerlidir. Susuzluktan en çok etkilenen bölgelerden bir tanesi de Malatya. Oradaki enstitüyle birlikte çalışma yapıyoruz. Bu çalışmalarımızda kayısı ağaçlarını üst rakımlara nasıl taşıyabiliriz? Ne yapabiliriz? Sürekli tartışıyoruz.

Geçen sene BioFach Organik Ürünler Fuarı'na katıldık, Almanya Gıda ve Tarım Bakanı Cem Özdemir orada konuşma yaptı. Konuşmasında şöyle dedi: Organik tarım açısından pandemi milat oldu. Bu hem Avrupa Birliği için hem de Almanya için böyle oldu. Bu süreçte tarım politikalarımız hep yanlış uyguladık. Ürünleri daha ucuz ve daha uygun fiyata almak için ithalata yöneldik. Ancak kendi çiftçimizi ihmal ettik. Bu bizim yüzleşmek zorunda olduğumuz bir sorun. Başta Almanya olmak üzere, bütün Avrupa Birliği ülkeleri 2030 yılına kadar, tarımın yüzde 30'unu organik tarıma geçirecek. Böyle bir karar alındı ve Tarım Bakanlığı bütçesinin yüzde 65'i organik tarıma ayrıldı.

Peki, organik tarım ne kazanıyor? İki şeyi kazandırıyor. Birincisi; toprakları gelecek nesillere en sağlıklı şekilde bırakıyor. Organik tarımda kompost gübreler kullanılıyor ve toprağa kimyasal gübreler atılmıyor. Bu nedenle toprağı gelecek nesillere bırakabileceğiniz bir tarım şeklidir. Bu kendisini dünyada ispat etmiş bir tarım şeklidir ve birinci sıradadır. İkinci olarak getirdiği en büyük kazanç; sağlıklı nesillerin yetişmesi için sağlıklı ürünleri yetiştiriyorsunuz. Organik tarımla uğraşan firmaların, pandemi de satışları arttı.

Avrupa ülkeleri organik tarıma yönlenirken Türkiye'de ise küçük çiftçi şehirlere göç etti ve üretmeyi bıraktı. Diğer taraftan Avrupa'nın organik tarım politikası da bizi doğrudan etkiliyor. Çünkü daha sağlıklı ürünlerin yetişebileceği ortamın kurulması için politikaları oluşturuyor. Türkiye kuru meyvede 100 yıldır ihraç ülkesi ama kartlar bir daha dağıtılıyor. Tüm standartları gözden geçiriyorlar. Özellikle kayısıda toksinlere bakıyorlar. Şimdi laboratuvarlar, teknolojiler öyle bir değişti ki, 850 tane pestisite bakıyorlar. Her türlü toksin bakıyorlar ve olması gereken değerleri paylaşıyorlar. Dolayısıyla bunları ne çiftçi ne ihracatçı ne üretici ne de devlet tek başına yürütemez. Hep birlikte yönetilmesi gereken bir gıda süreci var.

Biz aynı zamanda ‘Türkiye İhracatçılar Meclisinde Tarım Kurulu’nda-
yız. Diğer sektörlerin de durumunu biliyoruz. En organize sektörler-
den bir tanesi kuru meyve sektörüdür. Yani bugün bu bahsettiğimiz
ürünlerde lider olmamız tesadüf değil. Türkiye’nin yaklaşık 30 yıldır
devletiyle, üniversiteleriyle, enstitüleriyle, ihracatçısıyla en başta çift-
çisiyle el ele vererek yapmış olduğu çalışma neticesinde biz bu başa-
rıyla yakaladık. Hem üretimi hem de kaliteyi arttırdık. Diğer taraftan
rekabetçi olduk. Bütün bunların 3’ünü 1 araya getirmek çok zor. Nasıl
oluyor bunlar? Kurduğumuz kurullar var. Bu kurumlarla biz 100 bin
tane çiftçiye ulaşabiliyoruz. Tarım il, ilçe teşkilatının kendi altyapısı
var. Çiftçilere SMS yoluyla ulaşabiliyoruz. Çiftçimizin yapması gere-
ken çalışmaları yönlendiriyoruz. Ara sıra öyle yıllar yaşıyoruz ki aşırı
yağmurlardan dolayı çiftçi tarlasının içine giremiyor.

İncirin kendi içinde geliştirilmesi gereken unsurları var. Bunlar yetiştiri-
cilerden başlıyor ve ürünün rafa gelene kadar olan süreçte; alım-satım
politikalarına, depolama politikalarına, işleme ve en sonunda ihracat
politikalarına kadar kendi içinde önem arz ediyor. Tüm bu süreçleri
Bakanlığımızla birlikte el ele yönetmemiz gerekiyor. Çünkü denetleme
yetkisi devletimizdedir. En sağlıklı ve en doğru şekilde bu topraklar-
da yetişmesini sağlayıp, ondan sonrada ihracatını sağlamalıyız. Aynı
şekilde bunu değişik pazarlara yaymalıyız. Nasıl incirde biz yüzde 50
rakamını yakaladıysak, diğer ürünlerde de bu pazar rakamlarını yaka-
lamalıyız. Teşekkür ederim.

Celal Toprak: Mehmet Ali Bey, teşekkür ederim. Ege Bölgesi’nin bu
konudaki bilgi birikimi ve çalışmalarını çok yakından takip eden bir
gazeteci olarak sizi kutluyorum. Kuru meyve denildiğinde akla gelen
önemli kuruluşlardan birisiniz. 30 yıldır sizden hep doğru bilgileri alı-
yorum. Yine burada verdiğiniz bilgiler de çok çarpıcıydı. Bu arada çok
sayıda kooperatif toplantıya katılmış durumda. Onlardan gelen soru-

lar var. Yine ekonomi dünyasından gazeteci arkadaşlarımızın soruları mevcut. Sorular genellikle pestisitle ilgili. Siz o konuya değindiniz ancak Veyis Bey de gündeme getirecektir. Şimdi sözü Mehmet Çıkmaz'a vererek, toplantıyı sürdürmek istiyorum. Buyurun Başkanım söz sizin.

Mehmet Çıkmaz

Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı

Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çıkmaz

Toplantıya katılan saygıdeğer Başkanlara, değerli katılımcılara hayırlı günler diliyorum. İstanbul Ticaret Borsasına, bu toplantıyı organize ettiği için teşekkür ediyorum.

Türkiye kayısı ihracatının yüzde 30'u yaklaşık Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden gerçekleştiriliyor. İhracatın yüzde 70'i ise Ege ve diğer bölgelerden gerçekleştiriliyor. Burada en büyük sorun Türkiye'den ihraç edilen ürünlerdeki pestisit sorunudur. Kuru kayısı, üzüm ve incirden istenen pestisit değerleri şuanda Antep fıstığında da istenmeye başlandı. Avrupa Birliği Antep fıstığını pestisit bakımından aşırı şekilde kontrol ediyor. Bu kontroller sadece Türkiye'ye özgü değil, ABD'de ve İran'da üretilen fıstıklar içinde yapılıyor.

Veyis Bey, konuşmasında 2023 yılı 11 aylık kuru kayısı ihracat değerini 365 milyon dolar olarak paylaşmıştı. Bize gelen yeni verilere göre 2023 yılında 71 bin ton kuru kayısı ihracatı gerçekleştirilerek 406 milyon dolarlık ekonomik değer yaratıldı. Bu rakam geçtiğimiz üç yılın en yüksek ihracat değeri oldu.

Ülkemizde yapılan tarımsal ürünlerin ihracatında fırsatlarımız çok büyük. Burada en büyük etken Türkiye'nin stratejik ve coğrafi konumudur. Şuanda dünyada özellikle bizim coğrafyamızda bir takım sorunlar yaşanıyor. Örneğin; Kızıldeniz'de yaşanan gerilim tedarik zincirinde boşluklara neden oluyor. Ülkemizin konumunu iyi değerlendirerek, kısa vade de olsa Avrupa'ya kayısı, incir gibi ürünleri tedarik edebiliriz.

Benim bu toplantıda dikkat çekmek istediğim bir konu ise sektöre yönelik pazar talebinin sürekliliğini sağlamamız lazım. Bunu nasıl sağlayabiliriz? Mehmet Ali Bey'inde dediği gibi çok iyi bir çalışmanın yapılması gerekiyor. Arz sadece belli bir bölgeye yönlendirilmemeli, bölgeler URGE projeleriyle çeşitlendirilmelidir. Diğer taraftan fiyat regülasyonunun sağlanması lazım. Bu konuya Mehmet Ali Bey konuşmasında değindi. Fiyat regülasyonu sağlanmadığı sürece bu pazar talebinin sürekliliği hiçbir zaman sağlanamaz. Çünkü ihracatta öyle bir durum var ki, müşteri kaybedildiği zaman o müşteriyi tekrar kazanmak çok uzun sürüyor. Bunun için fiyat regülasyonunun her üründe sağlanması gerekiyor.

Veyis Bey'inde söylediği gibi, ürün arz güvenliğinin sağlanması da çok önemli konulardan bir tanesi. Burada kendi gıda güvenliğimizi sağlamalıyız. Genel olarak bakarsak; kuru meyve ihracatı zaten geçtiğimiz yıla kıyasla 2023 yılında yüzde 16 oranında arttı. Mevsimsel şartlara göre 2024 yılında da ne olacağını gözlemleyeceğiz. Çalışmalarımız, projelerimiz ve uygulamalarımız devam ediyor. Hayırlısıyla inşallah önümüzdeki günlerde güzel sonuçlar alacağımıza inanıyorum.

Celal Toprak: Mehmet Başkanım, çok teşekkür ederim. Bu arada Yusuf Başkan'dan ve Ali Garipoğlu'ndan çok ilginç sorular var. O soruları da sizlerle paylaşıyoruz. Veyis Bey onları da görmüştür sanıyorum. Veyis Bey, son bir iki cümleyle soruları yanıtlamak ister misiniz? Bu biz geçen dönemde yapılan toplantıların kitabını, Sayın Bakana ilettik. Şöyle bir göz gezdirdi bizim yanımızda. Bir baktık Sayın Bakan, toplantıyı bıraktı kitapla ilgileniyor. Çok dikkatini çekti. Hatta dedi ki bu kitabı alabilir miyim? Kendisine hediye ettik. Sektörün bütün sorunlarının konuşulduğu, bir doküman oluyor. Yani açtığınız zaman sektörle ilgili kim ne söylemiş onu bulabiliyorsunuz. Bir de bu toplantılarda sektöre ilişkin her şey konuşulabiliyor. Herkese görüşlerini sunma imkânı sağlanabiliyor. Bu anlamda da Bülent Başkan'a ve İstanbul Ticaret Borsasına çok teşekkür ediyoruz. Veyis Bey, buyurun söz sizin.

KAPANIŞ

Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veyis Yurtkulu: Genel Müdürümüze de toplantı öncesinde bilgi vermiştim. Özellikle tüm katılımcılara ve sizlere ayrıca selamlarını iletiler. Bu nazik dilekleriniz için de çok teşekkür ediyoruz. Dileklerinizi toplantı sonrasında kendilerine de iletteceğim.

Ürün gıda güvenliği ile ilgili bir soru vardı. Genel Müdürlüğümüzde görevli sorumlusu arkadaşlarımızla irtibata geçip onlardan kısa bir bilgi aldım. Bakanlık olarak Kontrol Genel Müdürlüğümüz özellikle Kodeks Daire Başkanlığımız uhdesinde halk sağlığının korunması anlamında gerekli yasal düzenlemeleri yapıyorlar. Piyasa denetimi anlamında planlar hazırlayıp bunu sahada uygulamaya koyuyorlar ve özel şikâyetler olması durumunda da anında müdahale edip gerekli tedbirleri alıyorlar. Bu şekilde iletibilirim bu konudaki sorunun cevabını.

Bir de Aydın Bölgesi'nde jeotermal kaynakların bulunduğu alanlarda, başta incir olmak üzere diğer ürünlere de etkileriyle ilgili 2019 yılında Sayın Köşker Valimiz tarafından bir araştırma yapılmıştı. İl Müdürlüğümüzden aldığımız bilgilere göre jeotermal kaynaklara çok yakın veya sınırında olan incir ağaçlarımızdan hem meyveden hem yapraktan alınan verilerde özellikle kükürt bakımından kalıntı noktasında sınırların içerisinde bir değer oldu. Had aşması, sınır aşması gibi bir durumun olmadığı gazetelerde de yansımıştı. O dönemde böyle bir durumun incir ihracatımıza ve ürünümüzün kalitesine, niteliğine olumsuz etki yapacağı şeklinde bilgiler paylaşılmıştı. Ben İl Müdürlüğümüzden de bu konuyla hazırlanan bir araştırma raporu istedim. Gereğinde özet olarak sizlere de paylaşabiliriz.

Celal Toprak: Veyis Bey bu arada para dergisi haber müdürü arkadaşımız İdris Çalın'ın bir sorusu var: Kurutulmayan meyve var mı? Ben ve birkaç arkadaşımız da merak etmiş durumda. Bunu da soralım sizi hazır burada bulmuşken.

Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veyis Yurtkulu: Efendim uygun koşullar sağlanırsa neredeyse bütün meyveleri, sebzeleri kurutabiliriz. Son zamanda misal Trabzon Hurması kurutulmaya başlandı. Sizlerin de bildiği, takdir ettiği üzere son derece de verimli, randımanlı, lezzetli bir ürünümüz. Diğer taraftan ılıman iklim meyvelerinden birçoğu bin yıldan beri bu topraklarda yetiştirilip kurutuluyor.

Celal Toprak: Katılımcılarımızdan bazı teknik sorular geldi. O soruları da sizlere özelden iletceğiz. Şimdi sözü kapanış konuşmalarını yapmak üzere İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap'a bırakıyorum. Ayrıca buradan İstanbul Ticaret Borsası Başkanı Ali Kopuz'a ve Yönetim Kuruluna çok teşekkür ediyoruz.

İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap: Değerli konuklarımız, İstanbul Ticaret Borsası adına; kıymetli katılımlarından dolayı Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veyis Yurtkulu'na, Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali Işık'a, Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çıkmaz'a ve Moderatörümüz Güvenilir Ürün Platformu Başkanı Gazeteci Celal Toprak'a, bir kez daha teşekkür ederim.

Konuşmacılarımız, çok değerli bilgileri bizlerle paylaştılar. Dinleyicilerimiz de, birbirinden önemli sorularıyla toplantımızı zenginleştirdiler. Bu vesileyle, katılım sağlayan herkese çok teşekkür ediyorum. Tabii bu toplantının arka planında emeği geçenlere de şükranlarımı sunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BASIN YANSIMALARI

Kent
KURU MEYVE ÜRETİMİ VE TİCARETİ

“Kuru meyvede fiyat regülasyonu sağlanmalı”

İstanbul Ticaret Borsası'nın düzenlediği "Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor" toplantılarında bu ay kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı. Toplantıda Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği'ni temsil eden konuşma yapan Mehmet Ali İplik, kuru meyve sektöründe İhtisas Borsacılığının ve Lisanslı Depoculuk sisteminin önemine değinerek "Fiyat istikrarının sürdürülebilir bir şekilde sağlanabilmesi için ürünlerin ihtisas borsasına değerlendirilmesi gerekiyor" dedi.

Webinar ortamında gerçekleştirilen "Kuru Meyve Üretimi ve İhracatı" başlıklı toplantıda; Tarım ve Orman Bakan- ı Dr. Veysel Yurtkulu, Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali İplik ve Çukurova Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çikmaz konuşmacı olarak katıldı.

Güvenir Ürün Platformu Başkanı Çozalet Çoluk Toprak'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen toplantı- nın açılış konuşmasını İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kaşap yaptı. Ahmet Bülent Kaşap konuşmasında, ülkemizin coğrafi konumu itibarıyla bazı tropik meyveler hariç hemen hemen tüm meyvelerin yetiştiril- mesi için uygun iklim koşullarına sahip olduğunu belirterek, "Dünyanın en iyi inciri ve kayısıya bu topraklarda üretiliyor. Bu durum, dünya genelinde önemli bir kuru meyve üreticisi

ve ihracatçısı olmamızı sağlıyor. İncir, kayısı, badem, üzüm, erik, elma, fındık, ceviz gibi tarımsal ürünler, kuru meyve sektöründe öne çıkan maddelerden birkaçı... Sektörün büyük bir potansiyeli var. Ancak bu potansiyeli tam anlamıyla değerlendirelimiz değiliz" dedi.

"Kuru Meyve Üretiminde Dünyada Söz Sahibiyiz"

Tarım ve Orman Bakan- ı Dr. Veysel Yurtkulu, Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veysel Yurtkulu, Türkiye'nin tarıma elverişli bir ülke olduğunu belirterek, "Birçok ürün- de yüzde 100'ün üzerinde verimliliğe sahibiz. 2022 yılında Cumhuriyet tarihinin 100'üncü yılını kutluyoruz. Önemli bir miktarda da ihrac ediyoruz" dedi.

"Kuru Meyvede Fiyat Regülasyonu Sağlanmalı"

Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali

İplik, kuru meyve sektöründe dinamik bir yapının olduğu ifade ederek, stok yönetiminin ve fiyat istikrarının sürdürülebilir bir şekilde sağlanması gerektiğini belirtti. İplik, "Kuru meyve ürünlerini dengeli bir şekilde depolayamadığımızdan ihracatçıyonuzlar Kuru meyvelerin elverişli koşullarda saklanabilmesi için lisanslı depoculu sistemlere yönelmişlerdir. Ürünlerin öncelikli uygun şartlarda ve yeterli sayıda lisanslı depolarda stoklanması, akabinde de Ürün İhtisas Borsası'nda değerlendirilmesi gerekiyor. Destekleriyle kuru meyvede fiyat regülasyonunun sağlanması gerekiyor" dedi.

"Pestisit Sorunu İhracatımızı Tehdit Ediyor"

Çukurova Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çikmaz ise geçtiğimiz 3 yılın en yüksek ihracat rakamına ulaşıldığını aktarıp, pestisit sorununa değindi. Çikmaz "Türkiye'den ihraç edilen ürünlerde pestisit sorununa sıklıkla karşılaşıyoruz. Bu sorun ihracatımızı tehdit ediyor. Artık Avrupa Birliği tarafından Antep fıstığı gibi ürünlerde de pestisit varlığına bakılıyor. Ayrıca kuru meyvede ihracatçıları sızdırlığına sağlamak için pazar çeşitlendirmeye gitemeliyiz" şeklinde konuştu.

(Bülent)

KIRKLAHABER

İstanbul Ticaret Borsasında Kuru Meyve Sektörü Konuşuldu "Kuru Meyvede Fiyat Regülasyonu Sağlanmalı"

İstanbul Ticaret Borsası'nın düzenlediği "Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor" toplantılarında bu ay kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı. Toplantıda Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği'ni temsil eden konuşma yapan Mehmet Ali İplik, kuru meyve sektöründe İhtisas Borsacılığının ve Lisanslı Depoculuk sisteminin önemine değinerek "Fiyat istikrarının sürdürülebilir bir şekilde sağlanabilmesi için ürünlerin ihtisas borsasına değerlendirilmesi gerekiyor" dedi.

Webinar ortamında gerçekleştirilen "Kuru Meyve Üretimi ve İhracatı" başlıklı toplantıda; Tarım ve Orman Bakan- ı Dr. Veysel Yurtkulu, Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali İplik ve Çukurova Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çikmaz konuşmacı olarak katıldı.

Güvenir Ürün Platformu Başkanı Çozalet Çoluk Toprak'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen toplantı- nın açılış konuşmasını İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kaşap yaptı. Ahmet Bülent Kaşap konuşmasında, ülkemizin coğrafi konumu itibarıyla bazı tropik meyveler hariç hemen hemen tüm meyvelerin yetiştirilmesi için uygun iklim koşullarına sahip olduğunu belirterek, "Dünyanın en iyi inciri ve kayısıya bu topraklarda üretiliyor. Bu durum, dünya genelinde önemli bir kuru meyve üreticisi ve ihracatçısı olmamızı sağlıyor. İncir, kayısı, badem, üzüm, erik, elma, fındık, ceviz gibi tarımsal ürünler, kuru meyve sektöründe öne çıkan maddelerden birkaçı... Sektörün büyük bir potansiyeli var. Ancak bu potansiyeli tam anlamıyla değerlendirelimiz değiliz" dedi.

Tarım ve Orman Bakan- ı Dr. Veysel Yurtkulu, Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veysel Yurtkulu, Türkiye'nin tarıma elverişli bir ülke olduğunu belirterek, "Birçok ürün- de yüzde 100'ün üzerinde verimliliğe sahibiz. 2022 yılında Cumhuriyet tarihinin 100'üncü yılını kutluyoruz. Önemli bir miktarda da ihraç ediyoruz" dedi.

Çukurova Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çikmaz ise geçtiğimiz 3 yılın en yüksek ihracat rakamına ulaşıldığını aktarıp, pestisit sorununa değindi. Çikmaz "Türkiye'den ihraç edilen ürünlerde pestisit sorununa sıklıkla karşılaşıyoruz. Bu sorun ihracatımızı tehdit ediyor. Artık Avrupa Birliği tarafından Antep fıstığı gibi ürünlerde de pestisit varlığına bakılıyor. Ayrıca kuru meyvede ihracatçıları sızdırlığına sağlamak için pazar çeşitlendirmeye gitemeliyiz" şeklinde konuştu. (Bülent Bülent)

Aydınlık

İSTANBUL TİCARET BORSASI'NDA

'meyve üretimi ve ticareti' konuşuldu

İSTANBUL Ticaret Borsasının (İSTİB) düzenlediği "Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor" toplantısında meyve üretimi ve ticareti ele alındı.

İSTİB'den yapılan açıklamaya göre, "Kuru Meyve Üretimi ve İhracatı" başlıklı toplantıda, Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Vevis Yurtkulu, Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali Işık ve Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çıkmaz açıklamalarda bulundu.

Güvenilir Ürün Platformu Başkanı Celal Toprak'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen toplantının açılış konuşmasını, İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap yaptı.

Kasap, Türkiye'nin coğrafi konumu itibarıyla bazı tropik meyveler hariç hemen hemen tüm meyvelerin yetiştirilmesi için uygun iklim koşullarına sahip olduğunu belirtti.

Dünyanın en iyi incirinin ve kayısının bu topraklarda yetiştiğini kaydeden Kasap, "Bu durum, dünya genelinde önemli bir kuru meyve üreticisi ve ihracatçısı olmamız sağlıyor. İncir, ka-

yısı, badem, tüzüm, erik, elma, fındık ve ceviz gibi tarımsal ürünler, bunlardan sadece birkaçı. Sektörün büyük bir potansiyeli var ancak bu potansiyeli tam anlamıyla değerlendirebilmiş değiliz." ifadelerini kullandı.

'DÜNYADA SÖZ SAHİBİYİZ'

Vevis Yurtkulu da Türkiye'nin tarım için sahip olduğu potansiyelden bahsederek, "Birçok üründe yüzde 100'ün üzerinde yeterliliğe sahibiz. 2022'de Cumhuriyet tarihinin üretim rekorunu kırdık. Üzüm, kayısı ve incir üretiminde dünyada söz sahibi olduk. Ürettiğimiz kayısının yüzde 55-60'ını kurutuyor veya işleme sanayisinde kullanıyoruz. Önemli bir miktarını da ihraç ediyoruz." açıklamasında bulundu.

Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali Işık ise kuru meyve sektöründe dinamik bir yapının bulunduğunu belirterek, stok yönetiminin ve fiyat istikrarının sürdürülebilir şekilde sağlanması gerektiğini vurguladı.

Mehmet Çıkmaz da Türkiye'den ihraç edilen ürünlerde pestisit sorunu ile sıklıkla karşılaşıldığını kaydederek, bu sorunun ihracatı tehdit ettiğini anlattı.

YENİGÜN

Kuru Meyve'de fiyat istikrarı ihtisas borsaları ile mümkün

Gıda ve tarım sektörünün önemli bir alanı olan "Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor" toplantısında bu ay kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı. Toplantıda konuşan Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali Işık, kuru meyve sektöründe ihtisas borsalarının ve Lisanslı Depoların önemini vurguladı. "Fiyat istikrarının sürdürülebilir bir şekilde sağlanabilmesi için ihtisas borsalarında değerlendirilmeleri gerekiyor" diye konuştu.

İstanbul Ticaret Borsası tarafından düzenlenen Ürün Platformu desteği ile düzenlenen "Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor" toplantısında bu ay kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı. Toplantıda konuşan Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali Işık ve Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çıkmaz konuşmasını özetledi.

Güvenilir Ürün Platformu Başkanı Celal Toprak'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen toplantının açılış konuşmasını İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap yaptı. Ahmet Bülent Kasap konuşurken de, ihtisaslı ve coğrafi konuma itibarıyla bazı tropik meyveler hariç hemen hemen tüm meyvelerin yetiştirilmesi için uygun iklim koşullarına sahip olduğunu belirtti. "Dünyanın en iyi incir ve kayısı bu topraklarda üretiliyor. Bu durum, dünya genelinde önemli bir kuru meyve üreticisi ve ihracatçısı olmamız sağlıyor. İncir, kayısı, badem, tüzüm, erik, elma, fındık, ceviz, gibi tarımsal ürünler, bunlardan sadece birkaçı... Sektörün büyük bir potansiyeli var. Ancak bu potansiyeli tam anlamıyla değerlendirebilmiş değiliz" dedi.

Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Vevis Yurtkulu, Türkiye'nin tarım için sahip olduğu potansiyelden bahsederek, "Birçok üründe yüzde 100'ün üzerinde yeterliliğe sahibiz. 2022 yılında Cumhuriyet tarihinin üretim rekorunu kırdık. Üzüm, kayısı ve incir üretiminde dünyada söz sahibi olduk. Ürettiğimiz kayısının yüzde 55 ila 60'ını kurutuyor veya işleme sanayisinde kullanıyoruz. Önemli bir miktarını da ihraç ediyoruz" dedi. (YH)

Kuru Meyvede Fiyat Regülasyonu Talepleri Yükseldi

Istanbul Ticaret Borsası'nın düzenlediği "Borsa Meydanında Sektörler Konuşuyor" sonucunda kuru meyve üretimi ve ticareti masaya yatırıldı. Ege Kuru Meyve ve Mamul Birliğini temsilen konuşan Mehmet Ali Işık, sektörde fiyat istikrarını sürdürülebilir kılmamanın yararları, ihtisas borsacılığı ve lisanslı depoculuk sisteminin dikkat çekti

Taahhütleri konuşan İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap, Tür avantajını vurgulayarak, dünya genelinde önemli bir kuru meyve üreticisi ve ihracatçısı olma şansı olduğumuzu ifade etti. Ancak, bu potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilemediğini sektörün büyük bir potansiyele sahip olduğunu ancak bu potansiyelin tam olarak kullanılmadığını, Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veysel Yurtkulu tarıma elverişli bir ülke olduğunu vurgulayarak, üzüm, kayısı ve incir gibi ürünlerde dünya sahibi olduğumuzu ifade etti. Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet sektörde dinamik bir yapının olduğunu belirterek, stok yönetiminin ve fiyat istikrarının bu şekilde sağlanması gerektiğini söyledi. Işık, lisanslı depolama devreye girmesi ve ürünlerin ihracatçıları ile fiyat regülasyonunun sağlanması gerektiğini de belirtti. Güneydoğu Anadolu Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çikmaz ise ihracatın sürdürülebilirliği sağlanabilmesi için depolama devresinin geliştirilmesi gerektiğini vurgulayarak, pestisit sorununu ihracatçı tehdit ettiği Avrupa Birliği'nin bu konuda daha titiz davranıldığını belirten Çikmaz, ürünlerde pestisit kullanılması gerektiğini ifade etti.

REEL PİYASALAR

Kuru Meyve'de fiyat istikrarı ihtisas borsaları ile mümkün

Istanbul Ticaret Borsası tarafından, Güvenli Ürün Platformu desteği ile düzenlenen "Borsa Meydanı"nda Sektörler Konuşuyor" toplantılarında bu ay, kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı. Webinar ortamında gerçekleştirilen toplantıya; Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veysel Yurtkulu, Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali Işık ve Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çikmaz konuşmasın ardından katılımlı. Güvenli Ürün Platformu Başkanı Gazeteci Celal Toprak'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen toplantının açılışını; İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap yaptı. Ahmet Bülent Kasap şirinde; ülkemizin coğrafi konumu itibarıyla, bazı tropik meyveler hariç; hemen hemen tüm ürün yetiştirmesi için uygun iklim koşullarına sahip olduğunu belirterek; "Dünyanın en iyi inciri ve bazı tropikalarda üretiliyor. Bu durum, dünya genelinde önemli bir kuru meyve üreticisi ve ihracatçısı sağlıyor. İncir, kayısı, badem, üzüm, erik, elma, fındık, ceviz, gibi tarımsal ürünler, bunlardan sadece Sektörün büyük bir potansiyele var. Ancak, bu potansiyele tam anlamıyla değerlendirilebilirliği değil" rım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veysel Yurtkulu, Türkiye'nin tarıma bir ülke olduğunu belirterek; "Büyük ürünlerde yüzde 100'ün üzerinde yetiştirilme sahası. 2022 yılında iyet tarhının üretim rekorunu kırdık. Üzüm, kayısı ve incir üretiminde dünyada söz sahibi bir ülkeyiz. Üzüm kayısının yüzde 55 ile 60'u kurutuyor veya işleme sanayinde kullanılıyor. Önemli bir miktarını ediyoruz" dedi. Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali Işık, kuru meyve sektöründe dinamik bir yapının olduğunu ifade ederek, stok yönetiminin ve fiyat istikrarının etkili bir şekilde sağlanması gerektiğini belirtti. Işık; "Kuru meyve ürünleri dengeli bir şekilde amadığımızdan, ihracata yöneliyoruz. Kuru meyvelerin elverişli koşullarda saklanabilmesi için lisanslı n devreye girmesi gerekiyor. Ürünlerin öncelikle; uygun şartlarda ve yeterli sayıda lisanslı depolama stoklanması, akabinde de, Ürün İhtisas Borsası'nda değerlendirilmesi gerekiyor. Devletimizin bu iki i teşvik ve destekleriyle, kuru meyvede fiyat regülasyonunun sağlanması gerekiyor" dedi. Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çikmaz ise, geliştirilmiş 3 yüksek ihracat rakamlarına ulaşıldığını altın çerez, pestisit sorununa değindi. Çikmaz; "den ihrac edilen ürünlerde, pestisit sorununa sıklıkla karşılaşıyoruz. Bu sorun, ihracatımız tehdit

KURU MEYVE'DE FİYAT İSTİKRARI İHTİSAS BORSALARI İLE MÜMKÜN

Istanbul Ticaret Borsası tarafından "Güvenli Ürün Platformu desteği ile düzenlenen "Borsa Meydanı"nda Sektörler Konuşuyor" toplantılarında bu ay kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı. Webinar ortamında gerçekleştirilen "Kuru Meyve Üretimi ve İhracat" başlıklı toplantıya; Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veysel Yurtkulu, Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali Işık ve Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çikmaz konuşmasın ardından katıldı. Güvenli Ürün Platformu Başkanı Gazeteci Celal Toprak'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen toplantının açılış konuşmasını İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap yaptı. Ahmet Bülent Kasap konuşmasında, ülkemizin coğrafi konumu itibarıyla bazı tropik meyveler hariç hemen hemen tüm meyvelerin yetiştirilmesi için uygun iklim koşullarına sahip olduğunu belirterek şunları söyledi: "Dünyanın en iyi inciri ve kayısı ve bazı tropikalarda üretiliyor. Bu durum, dünya genelinde önemli bir kuru meyve üreticisi ve ihracatçısı olma şansı sağlıyor. İncir, kayısı, badem, üzüm, erik, elma, fındık, ceviz, gibi tarımsal ürünler, bunlardan sadece sadece Sektörün büyük bir potansiyele var. Ancak, bu potansiyele tam anlamıyla değerlendirilebilirliği değil" "Kuru Meyve Üretiminde Dünyada Söz Sahibi" Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veysel Yurtkulu da Türkiye'nin tarıma elverişli bir ülke olduğunu belirterek, "Büyük ürünlerde yüzde 100'ün üzerinde dünyada söz sahibi bir ülkeyiz. Üzüm, kayısı ve incir üretiminde dünyada söz sahibi bir ürün. Üzüm kayısının yüzde 55 ile 60'u kurutuyor veya işleme sanayinde kullanılıyor. Önemli bir miktarını ihrac ediyoruz" dedi. "Kuru Meyvede Fiyat Regülasyonu Sağlanması" Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali Işık, kuru meyve sektöründe dinamik bir yapının olduğunu ifade ederek, stok yönetiminin ve fiyat istikrarının sürdürülebilir bir şekilde sağlanması gerektiğini belirtti. Işık be konuşmasında, kuru meyve ürünleri dengeli bir şekilde depolanmadığı için ihracata yönelmişliğine dikkat çekerek; "Kuru meyvelerin elverişli koşullarda saklanabilmesi için lisanslı depolama devreye girmesi gerekiyor. Ürünlerin öncelikle uygun şartlarda ve yeterli sayıda lisanslı depolama stoklanması, akabinde de Ürün İhtisas Borsası'nda değerlendirilmesi gerekiyor. Devletimizin bu iki konuda teşvik ve destekleriyle kuru meyvede fiyat regülasyonunun sağlanması gerekiyor" dedi. "Pestisit Sorunu İhracatımız Tehdit Ediyor"

Kuru Meyve'de fiyat istikrarı ihtisas borsaları ile mümkün

Sosyal Medya D 0 Gıda ve tarım sektörüne yönelik aylık düzenlenen 'Borsa Meydan'ında Sektörler Konuşuyor' toplantılarında bu ay kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı. Toplantıda konuşan Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali İpek, kuru meyve sektöründe İhtisas Borsası'nın ve Lisanslı Depoçuluk sisteminin öneme değinerek "Fiyat istikrarının sürdürülebilir bir şekilde sağlanabilmesi için ürünlerin ihtisas borsasında değerlendirilmesi gerekiyor" diye konuştu. İstanbul Ticaret Borsası tarafından Güvenilir Ürün Platformu desteği ile düzenlenen 'Borsa Meydan'ında Sektörler Konuşuyor' toplantılarında bu ay kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı. Webinar ortamında gerçekleştirilen "Kuru Meyve Üretimi ve İhracatı" başlıklı toplantıya; Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veysel Yurtkulu, Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali İpek ve Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çikmaz konuşmacı olarak katıldı. Güvenilir Ürün Platformu Başkanı Gazeteci Celal Toprak'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen toplantının açılış konuşmasını İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap yaptı. Ahmet Bülent Kasap konuşmasında, ülkemizin coğrafi konumu itibarıyla bazı tropik meyveler hariç hemen hemen tüm meyvelerin yetiştirilmesi için uygun iklim koşullarına sahip olduğunu belirterek topraklarda üretiliyor. Bu durum, dünya genelinde önemli bir kuru meyve kaynağıdır. İncir, kayısı, badem, üzüm, erik, elma, fındık, ceviz, gibi tarım ürünleri bu bölgede üretilmektedir. Üretimde kullanılan suyun temizliği ve miktarının da ihraç ediliyor. "Sağlanmalı" Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği sektöründe dinamik bir yapının olduğu ifade ederek, stok yönetimi şeklinde sağlanması gerektiğini belirtti. İpek, "Kuru meyve ürünlerini ihracata yönelik olarak"

Aydınlık

KURU MEYVE'DE FİYAT İSTİKRARI İHTİSAS BORSALARI İLE MÜMKÜN

Gıda ve tarım sektörüne yönelik aylık düzenlenen 'Borsa Meydan'ında Sektörler Konuşuyor' toplantılarında bu ay kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı. Toplantıda konuşan Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali İpek, kuru meyve sektöründe İhtisas Borsası'nın ve Lisanslı Depoçuluk sisteminin öneme değinerek "Fiyat istikrarının sürdürülebilir bir şekilde sağlanabilmesi için ürünlerin ihtisas borsasında değerlendirilmesi gerekiyor" diye konuştu.

Gıda ve tarım sektörüne yönelik aylık düzenlenen 'Borsa Meydan'ında Sektörler Konuşuyor' toplantılarında bu ay kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı. Toplantıda konuşan Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali İpek, kuru meyve sektöründe İhtisas Borsası'nın ve Lisanslı Depoçuluk sisteminin öneme değinerek "Fiyat istikrarının sürdürülebilir bir şekilde sağlanabilmesi için ürünlerin ihtisas borsasında değerlendirilmesi gerekiyor" diye konuştu.

İstanbul Ticaret Borsası tarafından Güvenilir Ürün Platformu desteği ile düzenlenen 'Borsa Meydan'ında Sektörler Konuşuyor' toplantılarında bu ay kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı. Webinar ortamında gerçekleştirilen "Kuru Meyve Üretimi ve İhracatı" başlıklı toplantıya; Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veysel Yurtkulu, Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali İpek ve Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çikmaz konuşmacı olarak katıldı. Güvenilir Ürün Platformu Başkanı Gazeteci Celal Toprak'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen toplantının açılış konuşmasını İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap yaptı. Ahmet Bülent Kasap konuşmasında, ülkemizin coğrafi konumu itibarıyla bazı tropik meyveler hariç hemen hemen tüm meyvelerin yetiştirilmesi için uygun iklim koşullarına sahip olduğunu belirterek "Ülkeyin en iyi iniri ve kayısı bu topraklarda üretiliyor. Bu durum, dünya genelinde önemli bir kuru meyve kaynağıdır. İncir, kayısı, badem, üzüm, erik, elma, fındık, ceviz, gibi tarım ürünleri bu bölgede üretilmektedir. Üretimde kullanılan suyun temizliği ve miktarının da ihraç ediliyor. "Sağlanmalı" Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği sektöründe dinamik bir yapının olduğu ifade ederek, stok yönetiminin ve fiyat istikrarının sürdürülebilir bir şekilde sağlanması gerektiğini belirtti. İpek, "Kuru meyve ürünlerini dengeli bir şekilde depolayamadığımızdan ihracata yönelik olarak, kuru meyvelerin elverişli koşullarda saklanabilmesi için lisanslı depolama derweye girmesi gerekiyor. Ürünlerin özellikle uygun şartlarda ve yeterli sayıda lisanslı depolarda saklanması, akabinde de Ürün İhtisas Borsasında değerlendirilmesi gerekiyor. Devletimizin bu ilki konusdaki politik ve desteklerle kuru meyve fiyatı regülasyonunun sağlanması gerekiyor" dedi. "Pestisit Sorunu İhracatımıza Tehdit Olmuyor" Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çikmaz ise geçtiğimiz 3 yılın en yüksek ihracat rakamlarına ulaşıldığını altın çikere, pestisit sorununa değindi. Çikmaz "Türkiye'den ihraç edilen ürünlerde pestisit sorununa şikâyet karışıyor. Bu sorun ihracatımıza tehdit ediyor. Artık Avrupa Birliği tarafından Antep fıstığı gibi ürünlerde de pestisit varlığına aykırı. Aynı kuru meyvede ihracatın sürekliliğini sağlamak için Pazar çeşitlendirmesine girmeliyiz" şeklinde konuştu.

"Kuru Meyvede Fiyat Regülasyonu Sağlanmalı"

"Kuru Meyvede Fiyat Regülasyonu Sağlanmalı"

İstanbul Ticaret Borsası'nın düzenlediği "Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor" toplantılarında bu ay kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı.

Toplantıda Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği'ni temsilen bir konuşma yapan Mehmet Ali Işık, kuru meyve sektöründe İhtisas Borsacılığının ve Lisanslı Depoculuk sisteminin önemine değinerek "Fiyat istikrarının sürdürülebilir bir şekilde sağlanabilmesi için ürünlerin ihtisas borsasında değerlendirilmesi gerekiyor" dedi. Webinar ortamında gerçekleştirilen "Kuru Meyve Üretimi ve İhracatı" başlıklı toplantıya; Tarım ve Orman Bakanlığı Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Dr. Veysel Yurtkulu, Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali Işık ve Güneydoğu Anadolu Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Çakmaz konuşmacı olarak katıldı. Güvenilir Ürün Platformu Başkanı Gazeteci Celal Toprak'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen toplantının açılış konuşmasını İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap yaptı. Ahmet Bülent Kasap konuşmasında, ülkemizin coğrafi konumu itibarıyla bazı tropik meyveler hariç hemen hemen tüm meyvelerin yetiştirilmesi için uygun iklim koşullarına sahip olduğunu belirterek, "Dünyanın en iyi inciri ve kavısı bu topraklarda üretiliyor. Bu durum,

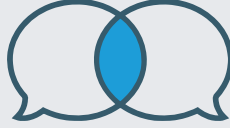
dünya genelinde önemli bir kuru meyve ürünüdür. Elma, fındık, ceviz gibi tarımsal ürünlerin yanı sıra, kuru meyve sektöründe büyük bir potansiyeli var. Ancak bu potansiyeli tam anlamıyla kullanabilmemiz için "Kuru Meyve Üretiminde Dünyada Söz Sahibi Olmalıyız" diyor. Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Dr. Veysel Yurtkulu, Türkiye'nin tarımsal ürünleri açısından 100'ün üzerinde yeterlilikle sahibiz. 2022 yılı itibarıyla, Türkiye kuru meyve sektöründe dünya söz sahibi bir ülke haline gelmiştir. Üstelik, kuru meyve sektöründe dinamik bir yapının olduğu ifade edilerek, "Fiyat istikrarının sağlanması için bu şekilde sağlanması gerektiğini belirtti. Işık, kuru meyve sektöründe İhtisas Borsacılığının ve Lisanslı Depoculuk sisteminin önemine değinerek "Fiyat istikrarının sürdürülebilir bir şekilde sağlanabilmesi için ürünlerin ihtisas borsasında değerlendirilmesi gerekiyor" diye konuştu. İstanbul Ticaret Borsası tarafından Güvenilir Ürün Platformu desteği ile düzenlenen "Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor" toplantılarında bu ay kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı. Webinar ortamında gerçekleştirilen "Kuru Meyve Üretimi ve İhracatı" başlıklı toplantıya; Tarım ve Orman Bakanlığı

Kuru meyvede fiyat istikrarı ihtisas borsaları ile mümkün

Kuru meyvede fiyat istikrarı ihtisas borsaları ile mümkün. Gıda ve tarım sektörüne yönelik aylık düzenlenen "Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor" toplantılarında bu ay kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı. Toplantıda konuşan Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Mehmet Ali Işık, kuru meyve sektöründe İhtisas Borsacılığının ve Lisanslı Depoculuk sisteminin önemine değinerek "Fiyat istikrarının sürdürülebilir bir şekilde sağlanabilmesi için ürünlerin ihtisas borsasında değerlendirilmesi gerekiyor" diye konuştu. İstanbul Ticaret Borsası tarafından Güvenilir Ürün Platformu desteği ile düzenlenen "Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor" toplantılarında bu ay kuru meyve üretimi ve ticareti ele alındı. Webinar ortamında gerçekleştirilen "Kuru Meyve Üretimi ve İhracatı" başlıklı toplantıya; Tarım ve Orman Bakanlığı

**BORSA MEYDANINDA
SEKTÖRLER KONUŞUYOR**

TOPLANTININ TAMAMINI
İZLEMEK İÇİN
QR KODU
OKUTABİLİRSİNİZ

BORSA MEYDANINDA
SEKTÖRLER KONUŞUYOR

GIDA SEKTÖRÜNÜN KALBI BURADA ATIYOR

Gıdanın sorun ve çözüm önerileri Borsa Meydanında konuşuluyor...

İstanbul Ticaret Borsasının Güvenilir Ürün Platformunun destekleriyle düzenlediği Borsa Meydanı toplantılarında gıda sektörünün sorunları ele alınıyor, çözüm önerileri tartışılıyor.

Her ay gerçekleştirilen toplantıların sonuçları ilgililere iletiliyor, basında geniş yankı buluyor ve kitap olarak basılarak da paydaşlara dağıtılıyor.

istanbulticaretborsasi

istib1924

İSTANBUL TİCARET BORSASI
İSTANBUL COMMODITY EXCHANGE 1924

www.istib.org.tr